

Szlak Powstańców Śląskich rowerem odc 11 Kozłów, przez rezerwat przyrody Las Dąbrowa, Stare Gliwice do Gliwic

Data publikacji: 28.05.2021 17:00

Ostatni odcinek Szlaku Powstańców Śląskich to zaledwie 11 km z Kozłowa (niem. Kozlow), przez rezerwat przyrody Las Dąbrowa, Stare Gliwice do Gliwic.

□

Największym zabytkiem Kozłowa (niem. Kozlow) – wsi w gminie Sośniowice koło Gliwic jest kościół filialny pw. św. Mikołaja. Jak czytamy na stronie internetowej [Gminy Sośnicowice](#) „Początki kościoła mogły sięgać XI-XII wieku. Pierwsza wzmianka o probostwie w Kozłowie pochodzi z 1279 roku – w dokumencie darowizny wsi Stanica cystersom z Rud Raciborskich jako świadek jest wymieniany proboszcz z Kozłowa. (...) Pierwotny romański kościół to prezbiterium obecnego kościoła. Był zbudowany z kamienia polnego, a nad nim znajdowała się prawdopodobnie izba mieszkalna (kościół miał formę wieży obronnej z solidnymi przyporami, których fragmenty są wyraźnie widoczne). Z tych czasów pochodzi także znajdująca się w kościele kamienna chrzcielnica oraz kamienny mur otaczający

kościół. Wkoło kościoła znajdował się cmentarz. Obok kościoła stała dzwonnica, w której w 1414 (lub 1417) roku został zawieszony ważący około 600 kg dzwon Urban (obecnie, prawdopodobnie, najstarszy dzwon na Śląsku). Od XV w. Kozłów był w rękach rodu Kosłowskich – w ścianie kościoła wmurowana jest płyta nagrobna Piotra Kosłowskiego z 1618 roku. W kościele znajdowała się również krypta, która jednak wraz z kamiennym sklepieniem prezbiterium zawaliła się na przełomie XVIII/XIX wieku. W latach 1540-1545 kościół został powiększony, dobudowano część nawy głównej do wysokości obecnego bocznego wejścia, w którym można oglądać gotycki kamienny portal. Pod koniec XVI wieku kościół został przejęty przez protestantów. Katolicy gromadzili się na nabożeństwach w budynku plebanii. W XVIII wieku w Kozłowie ubywało protestantów, a kościół popadał w ruinę. Katolicy przejęli go na nowo pod koniec XIX wieku. Kościół był tak zniszczony, że nawet rozważano jego zburzenie i wybudowanie nowego. Przeważył jednak pogląd, żeby go odbudować. W 1904 roku naprawiono dach i kościół pokryto gontem. W 1924 roku podjęto decyzję o kapitalnym remoncie i powiększeniu kościoła. Połączono go ze stojącą na przedłużeniu kościoła dzwonnica. W miejscu dzwonnicy rozpoczęto budowę wieży, która miała mieć wysokość 38 metrów. Niestety kryzys gospodarczy w latach 1926-1927 oraz budowa nowego kościoła w Brzezince sprawiły, że budowy wspomnianej wieży nie dokończono. Prowizorycznie zakończono ją drewnianą konstrukcją w oczekiwaniu „na lepsze” czasy. Wymieniono całą konstrukcję dachu, kościół pokryto dachówką. Sprowadzono z nieznannej parafii XVIII-wieczny ołtarz główny, w którym umieszczono obraz głównego patrona św. Mikołaja, Wnętrze kościoła ok 1904r dodając jako patronów drugorzędnych świętych apostołów Piotra i Pawła. Rozbudowany kościół konsekrowano w 1928 roku w uroczystość św. apostołów Piotra i Pawła. W okresie drugiej wojny światowej zdjęto z wieży dwa dzwony. Zabytkowy spiżowy dzwon jako nieprzydatny pozostawiono, dzięki temu nie podzielił losu tysięcy innych dzwonów z terenów Rzeszy i okupowanych terenów, przetopionych na potrzeby wojny. Kościół był obsługiwany przez księży z Brzezinki, którzy 26-27 stycznia 1945 roku zostali zamordowani przez wojska sowieckie. Po wojnie Kozłów został przyłączony do parafii Brzezinka, a kościół był formalnie filią parafii Brzezinka. W 1980 roku dekretem biskupa Alfonsa Nossola została na nowo erygowana parafia w Kozłowie pod wezwaniem św. Mikołaja.”.

Jeśli chodzi o wieś Kozłów, to jej początki sięgają średniowiecza. „najstarsza wzmianka o Kozłowie pochodzi z 11 listopada 1279 roku, gdy wymieniono proboszcza Heinricha von Koslow. W XV w. król Jagiełło nadał wieś (nabył ją drogą zamiany) rycerzowi, który zgodnie z ówczesnym zwyczajem przyjął nazwisko od nazwy wsi – Kosłowski”. - czytamy na [stronach internetowych gminy Sośnicowice](#). Choć w historii wsi pojawiają się wzmianki o wojnie 30-letniej, to najtrudniejszym i najtragicznym w jej historii jest okres II wojny światowej. „W latach 1942-1944 działał w Kozłowie obóz Wehrmachtu, założony dla budowy autostrady Wrocław-Kraków. Straciło tu życie ok. 600 więźniów; byli to Białorusini i Ukraińcy z Równego, Kowla i innych miejscowości z terenów wschodnich (zbiiorowa mogiła ofiar obozu znajduje się na granicy Kozłowa i Brzezinki).W styczniu 1945 r. do Kozłowa wkroczyły wojska

radzieckie. W wyniku gwałtów i mordów zginęło 11 osób, a ponad 60 mieszkańców wsi zostało wywiezionych do sowieckich obozów pracy (kilkunastu z nich zmarło w nieludzkich warunkach w łągrach). Po wojnie wieś powoli goiła rany, z trudem wchodząc w okres PRL-u. Wielu mieszkańców, nie mogąc pogodzić się z nową rzeczywistością, wyjechało do Niemiec.” - czytamy na [stronach gminy Sośnicowice](#).

Szlak prowadzi przez cały Kozłów, pomiędzy domostwami. Kiedy jechałam tamtędy w ostatnich dniach kwietnia, trwały prace budowlane na ulicy Lwowskiej, którą biegnie szlak. Cała była rozkopana, pracował, pyłąc niemiłosiernie, ciężki sprzęt drogowy. Ulica była jednak przejezdna.

Po przecięciu ulicy Kresowej szlak prowadzi już dalej terenami zielonymi do rezerwatu Przyrody „Las Dąbrowa”. „Obszar chroniony utworzony został w 2008 r. w celu zachowania ze względów naukowych, przyrodniczych, dydaktycznych i krajobrazowych różnogatunkowych drzewostanów łąkowo-łągowych wraz z całym bogactwem gatunkowym fauny i flory.” - czytamy w [Wikipedii](#).

Sam rezerwat przypomina nieco cieszyński rezerwat Lasek Miejski. Szlak powiedzmy bardziej pieszy, aniżeli rowerowy, ale przejścia przez potoczki, wąskie ścieżki czy nawet powalone drzewa da się pokonać prowadząc rower. W rezerwacie utworzono ścieżkę dydaktyczną. Szlak Powstańców Śląskich biegnie wspólnie z nią na odcinku 344 metrów. Po czym wpada już pomiędzy zabudowania Starych Gliwic, przez Osiedle Wojska Polskiego, przez samo centrum Gliwic, a także gliwicki Rynek do ulicy Dworcowej, która prowadzi do dworca – końcowego punktu szlaku.

W samych Gliwicach w kontekście Szlaku Powstańców Śląskich warto zwrócić uwagę na tablicę poświęconą „pamięci gliwickiej braci harcerskiej, harcerzom wiecznej warty poległym, zaginionym, zamęczonym, zmarłym w latach 1920 – 2020” z 2020 roku. Jako, że szlak przemierzałam w przededniu rocznicy wybuchu III Powstania Śląskiego w przestrzeni miejskiej sporo można było dostrzec przejściowych form upamiętnienia tych wydarzeń, jak plakaty czy wystawy okolicznościowe.

Szlak prowadzi na dworzec kolejowy. I tu się kończy. W przeciwieństwie do pozbawionego podjazdów dworca w Bytomiu można wygodnie zjechać na właściwy peron windą i wsadzić rower do pociągu.

Za nami w sumie prawie 200 km wędrówki bardzo zróżnicowanymi pod względem krajoznawczym terenami. Sporo przepięknych sosnowych i sosnowo – brzoźowych lasów, ale też mnóstwo ciekawostek krajoznawczych głównie związanych z zawiłościami historii pogranicza, na którym przez wieki żyła ludność polskiej i niemieckiej narodowości, a dziś wciąż istnieją niemiecka mniejszość narodowa.

Koniec.

(indi)

link do mapy.cz z planem tego odcinka trasy znajdziemy [tutaj](#)

link do mapy.cz z naniesioną trasą całości szlaku znajdziemy [tutaj](#)

[poprzednie odcinki: Szlak Powstańców Śląskich rowerem odc 1](#)

[Szlak Powstańców Śląskich rowerem odc. 2 - kwestie techniczne i refleksje ich dotyczące](#)

[Szlak Powstańców Śląskich rowerem odc 3 – Bytom – Piekary Śląskie \(Kopiec Wyzwolenia\) – Radzionków – Repty Śląskie \(21 km\)](#)

[Szlak Powstańców Śląskich rowerem odc 4: Repty Śląskie – Stare Repty – Wilkowice – Zbrostawice – Kamieniec – Karchowice – Jaśkowice \(20 km\)](#)

[Szlak Powstańców Śląskich rowerem odc 5: Jaśkowice – Toszek – Dąbrówka](#)

[Szlak Powstańców Śląskich rowerem odc 6 Dąbrówka – Jemielnica – Gąsiorowice – Strzelce Opolskie](#)

[Szlak Powstańców Śląskich rowerem odc 7 Strzelce Opolskie – Szymiszów – Kalinowice – Ligota Górna – Góra św. Anny](#)

[Szlak Powstańców Śląskich rowerem odc 8 Górna – Góra św. Anny – Leśnica – Brzeźce](#)

[Szlak Powstańców Śląskich rowerem odc 9 Brzeźce - Stare Koźle – Bierawa – Dziergowice – Kotłarnia](#)

[Szlak Powstańców Śląskich rowerem odc 10 Kotłarnia – Łącza – Sierakowice – Rachowice – Kozłów](#)